

Pasajlar Sosyal Bilimler Dergisi
Mayıs 2021 Sayısı: “Dine Akademik Bakış”
Çağrı Metni

Thomas Woolston 1710’da Hıristiyanlık’ın yirminci yüzyılın hemen başında yok olacağını belirtmişti. On sekizinci yüzyılın son çeyreğinde ise Fransız Aydınlanmacı Voltaire, Prusya kralı II. Friedrich’e bir mektup yazmış ve dinin elli sene içinde tamamen yok olacağını “müjde”lemişti.

Kilisenin bilimsel gelişmeler ile darbe almasından güç alan sosyolojinin kurucu figürleri Saint Simon ve Auguste Comte gibi düşünürler de gelecek öngörülerinde dine yer vermiyorlardı. Örneğin Saint Simon, dinin ve din insanlarının yakın gelecekte kaçınılmaz olarak ve bir daha onlara ihtiyaç kalmayacak şekilde bilime, bilim insanlarına ve sanatçılara boyun eğeceklerini savunurken, Comte ise dinin bilimsel gelişmelerle tamamen yok olacağını ileri sürüyordu.

1950’lere geldiğimizde ise bu “yok oluş” iddiası antropolog Anthony F. C. Wallace tarafından devam ettirildi: “(...) din evrimsel bir süreç içinde yok olacaktır. Fizik kanunlarına uymayan doğaüstü güçler ve varlıklar birkaç yüzyıl içinde sadece ilginç tarihsel hatıra olacaklardır. (...) Doğaüstü varlıklar ölmeye mahkûmdurlar.”

Bu isimlerin andıkları “gelecek” kimileri için geldi ve geçti, kimileri için ise hâlen bekleniyor. Ancak söz konusu bizim “an”ımız ise, bugün, bu öngörülerin gerçekleşmediği iddia edilebilir durumdadır. Din hâlen bizimle ve gündemin başat konularından biri olmaya devam ediyor.

Muhakkak ki modern ya da modernleşmekte olan ülkelerde sert bir sekülerleşme süreci gündelik yaşamın dinamiklerini değiştirmiş durumda ve “din” özellikle bu ülkelerde eski heybetinde değil. Ancak onun gündelik yaşamdaki rolünün azalmış olması, yok olduğu anlamına gelmemektedir. Zira nüfusunun yüzde elli biri ateist olan Hollanda’da dahi bir yıl içinde aktüel belirleyen konuların başında “din” gelmektedir. *Pasajlar*’ın bu sayısını “Din”e ayırmamızın sebebi de birçokları için yok olacağı varsayılan “din”in, -güç kaybetmiş olsa dahi- hâlen günümüz dünyasının bireyine, toplumuna, politikasına ve gündelik yaşamın birçok kılcal noktasına etki eden önemli faktörlerden biri olduğu gerçeğidir.

Türkiye’de “din” konusu geçmişten bugüne ilahiyat alanının tekelindeydi ifadesi abartılı bir söylem olmayacaktır. Dine dair elimizdeki külliyatın çok büyük bir bölümü ilahiyat fakültesi mensubu akademisyenlerimize ait. Bu kısmen anlaşılabilir olsa da bu alanın bir tek ilahiyat fakültelerine terk edilmiş olması sadece ilgisizlik ile açıklanmaktan uzak görünmektedir. İlahiyat fakülteleri dışında farklı fakültelerin yakın

geçmişe kadar “din”e mesafeli olmalarına dair yapılacak tartışmalar ülke akademisinin serencamına dair de ipuçları sunacaktır.

Bununla beraber, “din” kurumunun yok sayılma derecesinde görmezden gelinmesinin, “hakikat tekelleri”nin sesinin daha gür çıkmasına sebep olduğu ifade edilebilir. Zira “din”e dair hakikat iddiasında bulunan ve onu tekeline almaya çalışanların akademideki mevcudiyetlerinin baskın olduğu söylenebilir. Tüm bunlara ek olarak, dini, dinsel olanı ve dinle ilgili olanı anlamaya ve açıklamaya çalışan araştırmacıların, kendi beklentilerini, arzularını, inançlarını/inançsızlıklarını ve siyasi görüşlerini metnin dışında tutarak eser ortaya koymaları her zaman mümkün olamamaktadır.

Bu sebeple, *Pasajlar*’ın “**Din’e Akademik Bakış**” başlıklı bu özel sayısı, hakikat tekelliliği yapmayan ancak mesafeyi de düşmanlık ile karıştırmayan akademik çalışmaları bir araya getirmek için, farklı disiplinlerden araştırmacıların farklı metodlara sahip araştırmalarına ayrılmıştır. Özellikle sosyal bilimciler olmak üzere, her alandan konuya ilgilileri davet ediyoruz.

Çalışmanın Son Gönderim Tarihi

1 Aralık 2020 Pazar

İrtibat / Çalışmanın Gönderileceği E-Posta

pasajlar@dogubati.com

Çalışmanın Hazırlanmasında

Dikkat Edilmesi Gereken Kılavuz Rehber

<https://pasajlar.dogubati.com/rehber>

Genel Yayın Yönetmeni

Talha Dereci

Sayı Editörü

Dr. Volkan Ertit

Çağrı metni temaları ve bilim kurulu ilerleyen sayfalardadır.

Temalar

Din	Dindarlık	Dinî Hayat
Dinî Gruplar	Dinî Semboller	Din Dili
Dindarlığın Ölçülmesi	Dinî Sosyalleşme	Dinî Ritüeller
Din Değişirme	Dine Dönüş	Dinden Kopuş
Popüler Din	Sivil Din	Yeni Dinî Hareketler
Tanrı ve Varlık	Tanrı ve Bilgi	Tanrı ve Evren
Tanrı ve İnsan	Kültler	Tanrı Anlayışı
Tanrı Kanıtlamaları	Vahiy Problemi	Kötülük Problemi
İnanç ve Akıl İlişkisi	Halk İnançları	Maneviyat
Kader	Mitoloji	Tasavvuf
Sekülerleşme	Deizm	Ateizm
Misticizm	Radikalizm	Totemizm
Parapsikoloji	Postmodernizm	Kamusal Alan
Din ve Tüketim Kültürü	Din ve Modernleşme	Din ve Kültürel Çoğulculuk
Din ve Sanat	Din ve Küreselleşme	Din ve Savaş
Din ve Ölüm	Din ve Ahlak	Din ve Özgürlük
Din ve Kimlik	Din ve Göç	Din ve Metodoloji
Din ve Kadın	Din ve Toplumsal Cinsiyet	Din ve Feminizm
Din ve Beden	Din ve Sosyal Tabakalaşma	Din ve Şehirleşme

Bu konu başlıkları, dergiye çalışma göndermek isteyen araştırmacılara fikir vermesi açısından dile getirilmiştir. Başlıklar etrafındaki hemen her konuda, çağrı metninin temel kaygısına temas etmek şartıyla çalışma gönderilebilir.

Bilim Kurulu

İlgili temanın ilk çağrı metninin ilan edildiği dönemdeki unvan ve soyadı bazlı alfabetik sıralama dikkate alınmıştır.

Tansu Açık, Prof. Dr.

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Yunan Dili ve Edebiyatı Bölümü (Emekli)

Bahattin Akşit, Prof. Dr.

Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Recep Alpyağıl, Prof. Dr.

İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü

Tayfun Amman, Prof. Dr.

Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Tayfun Atay, Prof. Dr.

Okan Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Abdullah Kaygı, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü

Asım Cüneyd Köksal, Prof. Dr.

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü

Ural Alp Manço, Prof. Dr.

Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

Nebi Mehdiyev, Prof. Dr.

Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan ve Toplum Araştırmaları Programı

Mustafa Öztürk, Prof. Dr.

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü

Mücahit Bilici, Doç. Dr.

New York Şehir Üniversitesi, John Jay College, Sosyoloji Bölümü

Osman Zahid ifi, Doç. Dr.
Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü

Mustafa Ően, Doç. Dr.
Orta Doėu Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü

etin Trkylmaz, Doç. Dr.
Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü

Meral Salman YıkmiŐ, Dr. Öėr. Üyesi
İzmir Demokrasi Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü

AyŐe avdar, Dr.
Marburg Üniversitesi, Yakın ve Orta Doėu alıŐmaları Merkezi